formai duobutės (kapai 1325, 1326, 1330). Sprendžiant pagal įkapes – daugiau tyrinėta moterų ir mergaičių kapų (kapai 1325, 1326, 1329, 1330?), tai patvirtina ir laidojimo kryptis.

Daugumoje kapų rastos gausesnės ar skurdesnės įkapės. 2005 m. kapams būdingiausios apyrankės, jos atrastos 3 kapuose (kapai 1325, 1326, 1329). Taip pat aptiktos dvi lankinės bronzinės segės, viena neaiški geležinė segė. Vyrų kapams būdingi ginklai – kirviai, kovos peiliai, ietigalis. Išsiskyrė kapas 1329, kuriame be pagrindinių įkapių (dvi apyrankės, smeigtukas, trys sudėtingi karolių vėriniai), įdėta auka – kapo duobės paviršiuje po akmeniu padėti darbo įrankiai (?) ir kiaušinis.

Tyrimų metu paaiškėjo, kad šioje kapinyno vietoje įžemį formavo gelsvo smėlio sluoksnis, giliau – smėlis su priemolio tarpsluoksniais, o V krašte – pilkšvai gelsvas priemolis.

Tyrimų medžiaga papildo, tačiau nekeičia pagal ankstesnių tyrimų metu sukauptą medžiagą darytų apibendrinimų.

MARVELĖ BURIAL GROUND

In 2005 the archaeological research of the Marvelė burial ground was continued. 8 inhumations datable to C^{1b}–C^2 phase of the Roman Iron Age (the 3rd century) were found. These inhumations contained numerous burial items: jewellery and iron weapons (fibulas, bracelets, necklaces made of glass beads, pins; axes, spearheads and knifes). The fireplaces found on the surface featured the burial rituals performed.

VIEŠVILĖS KAPINYNAS I BEI NEĮTVIRTINTA GYVENVIETĖ

Ugnius BUDVYDAS

2005 m. TIM toliau tęsė Viešvilės kapinyno (A 1636) (Jurbarko r., Viešvilės sen.) archeologinius tyrimus (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 255–256; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 118–119; *ATL 2002 metais,* V., 2005, p. 99–101; *ATL 2003 metais,* V., 2005, p. 114–118; *ATL 2004 metais,* V., 2006, p. 100–105) (46 pav.). Be to, kapinyno aplinkoje atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai, kurių metu ieškota šalia paminklo esančios gyvenvietės. Tyrimus finansavo KVAD bei TIM. Antropologinės medžiagos analizę atliko R. Jankauskas (VU MF).

Tyrinėjimai vyko rugpjūčio mėnesį, ištirtas 166 m² plotas (Viešvilės kapinyne – 76 m², kapinyno aplinkoje – 90 m²).

Viešvilės kapinynas I (A 1636). Iš viso 2005 m. Š, ŠR kalvos dalyje ištirtas 76 m² plotas (perkasos XVI–XVII). Rasti 3 degintiniai kapai bei 2 griautiniai vaikų kapai (kapai 19–23).

Perkasa XVI (4x10 m dydžio, 40 m²) iškasta aukščiausioje kalvos vietoje. Dalis perkasos XVI R sienelės sutapo su 2004 m. tirtos perkasos XV V sienele. Nuėmus velėną bei pilkai maišytos žemės sluoksnį, 50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus įvairiose perkasos vietose atsidengė 5 duobių kontūrai, iš kurių 3 priklausė kapams.

Degintinis kapas 19. Kapo kontūras atsidengė 3 cm žemiau santykinio aukščio. 220x110 cm dydžio duobė ištęsto ovalo for-

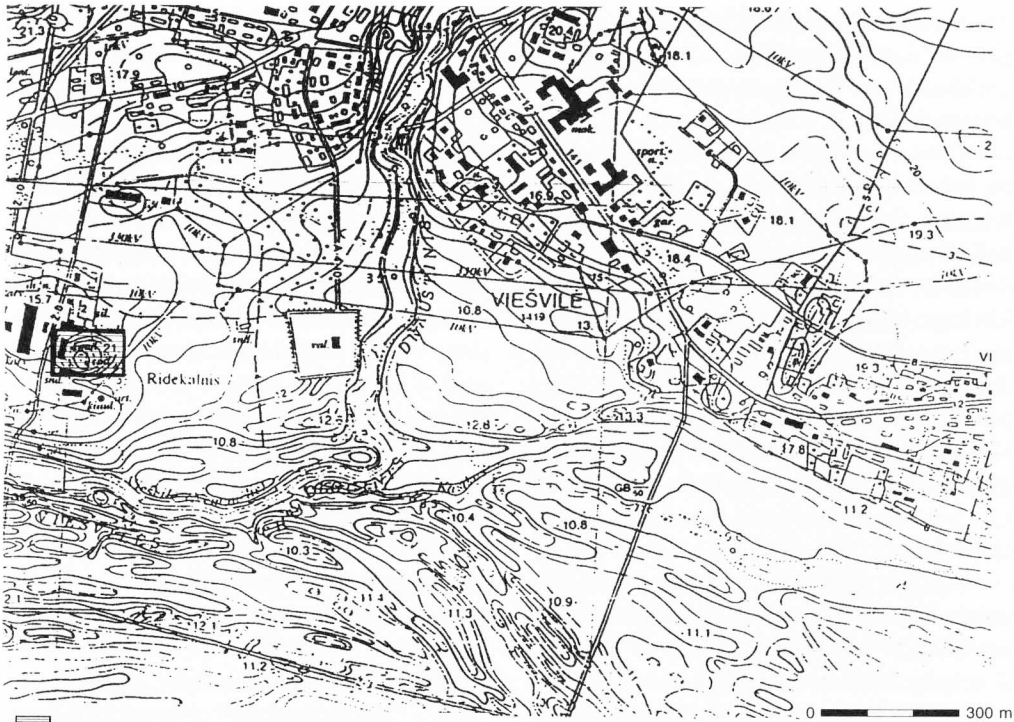

Tyrimų vieta, Viešvilės kapinynas (Jurbarko r., A1636)

46 pav. Viešvilės kapinyno I situacijos planas.
Fig. 46. Layout of the Viešvilė burial ground.

mos, orientuota iš PR į ŠV, užpildyta šviesiai pilkomis žemėmis. Kapo pjūvis netaisyklingos pusapvalės formos. ŠV kapo dalyje, dugne, aptikta degintinių kaulų krūvelė, kuri buvo suberta ant geležinių bei vario lydinio įkapių. Visi dirbiniai nuo ugnies stipriai apsilydę. Duobės dugne, po įkapėmis, gausiai aptikta stambių medienos fragmentų. Tikriausiai visos įkapės kartu su mirusiųjų degintiniais kaulais buvo subertos į medinę dėžę ar karstą. Mirusieji palaidoti su verpimo įrankiais (3 vienetai), vytinėmis antkaklėmis. Kape rasta 21 segė, iš jų 13 priklausė skirtingiems pasaginių segių tipams. Be to, aptiktos 4 žiedinės, 3 plokštinės bei 1 kryžinė segė. Tarp degintinių kaulų rasta 15 įvijinių žiedų, kalavijo makštų apkalas, 5 peilių fragmentai ir kt. Visos įkapės nuo karščio apsilydžiusios bei deformuotos (XI pav.). Degėsių bei angliukų neaptikta. Kape palaidotas 30–40 m. vyras, daugiau kaip 20 m. nenustatytos lyties asmuo ir 2–5 m. vaikas. Mirusieji sudeginti kartu su žirgu.

Griautinis kapas 20. Kapo kontūras atsidengė 7 cm žemiau santykinio aukščio, duobė ištęsto ovalo formos, 90–93x40 cm dydžio, kampai užapvalinti, ji orientuota iš PR į ŠV, pjūvyje – pusapvalė. PR kapo dalyje aptiktas lipdytas puodelis. Kapo duobės dugnas pasiektas 27 cm žemiau santykinio aukščio. Ty-

rimų metu kape neaptikta nei degėsių, nei degintinių kaulų. Sprendžiant iš kapo dydžio, greičiausiai čia buvo palaidoti nedeginti vaiko palaikai.

Griautinis kapas 23. Nuiminėjant velėną bei pilkai maišytos žemės sluoksnį, santykinio aukščio lygyje aptikti molinio puodelio fragmentai. Atvalius tiriamą plotą geltoname smėlyje kai kur buvo aptikti neryškūs kapo kontūro fragmentai. Apie kapo formą buvo galima spręsti daugiau intuityviai. Jis taip pat ovalo formos, daugiau nei 30 cm pločio. Kapo sampilas buvęs užpildytas šviesiai pilka maišyta žeme. Šalia puodelio daugiau jokių radinių ar degintinių kaulų nerasta. Greičiausiai susidurta su suardytu griautiniu vaiko kapu.

Perkasa XVII (36 m^2 dydžio) netaisyklingos formos, jos R sienelė ribojosi su perkasos XVI V sienele, o Š – su perkasos XVI P sienele. Nuėmus perkasos paviršių dengusios 15–20 cm storio velėnos sluoksnį, geltoname sluoksnyje atsidengė dviejų degintinių kapų kontūrai.

Degintinis kapas 21. Kapo kontūras išryškėjo 15 cm žemiau santykinio aukščio, jis ištęsto ovalo formos, orientuotas iš PV į ŠR, užpildytas šviesiai pilkomis žemėmis. Duobė 152x85 cm dydžio, pjūvyje pusapvalė. Dugnas pasiektas 66 cm gylyje. ŠR kapo dalyje, ant dugno, aptiktos dvi kompaktiškos degintinių kaulų krūvelės, ant kurių buvo sudėtos geležinės įkapės (kalavijas, 3 ietigaliai, 2 peiliai, žąslai, pentinas). Rasti ginklai apeiginiais tikslais sulankstyti. Degintiniai kaulai kape švarūs, gerai sudegę, tyrimo metu rasta ir stambesnių kaukolės, kojų, kaulų sąnarių fragmentų. Kape palaidotas vyras (daugiau nei 40 m.) ir nenustatytos lyties asmuo. Mirusieji sudeginti kartu su žirgu.

Degintinis kapas 22 rastas 15 cm žemiau santykinio paviršiaus. Duobė ištęsto ovalo formos, 175x80 cm dydžio, orientuota iš PV į ŠR. Kapo kontūrai ryškūs, su šviesiai pilkomis žemėmis. Kapo dugnas pasiektas 49 cm gylyje, pjūvyje duobė pusapvalė. Degintiniai kaulai rasti ŠR kapo dalyje, ant duobės pagrindo, kartu su įkapėmis suberti į medinę dėžę ar karstą. Įkapės sudėtos ant kaulų. Mirusieji palaidoti su 2 verpimo įrankiais, rasta daug vytinių antkaklių fragmentų, pasaginė segė, 2 laiptelinės segės, 7 juostinių apyrankių fragmentai, ratelinis smeigtukas, įvijinis žiedas, 2 sulankstyti kalavijai, 2 įmoviniai ietigaliai, žąslai, pentinas, 4 peiliai ir kt. Papuošalai nuo karščio apsilydę ir deformuoti. Dalis įkapių į kapą buvo įdėtos medžiaginiuose maišeliuose. Kape palaidota 25–35 m. moteris ir 25–50 m. vyras. Mirusieji sudeginti kartu su žirgu.

Sprendžiant pagal įkapes, Viešvilės kapinyne rasti degintiniai bei griautiniai kapai datuotini X–XI a.

Viešvilės neįtvirtinta gyvenvietė. 2005 m. kapinyno aplinkoje vykdant archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus apie 350 m į R aptikta gyvenvietė. Ji rasta šalia dabartinių valymo įrengimų, dešiniajame Viešvilės (Nemunėlio) upelio krante, neaukštoje kalvelėje. Tyrimų metu šurfuose 7–9 fiksuotas 70 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuriame palyginti gausiai aptikta lipdytos keramikos fragmentų bei kelios anksčiau čia stovėjusių pastatų stulpavietės. Sprendžiant iš rastos medžiagos, gyvenvietė datuotina I tūkst. Norint patikslinti datavimą būtina atlikti išsamesnius archeologinius tyrimus. Be to, liko neaiški gyvenvietės užimama teritorija, nes lipdytų puodų šukių aptikta ir kitoje upelio pusėje, labiau į R.

VIEŠVILĖ BURIAL GROUND 1 AND UNFORTIFIED SETTLEMENT

The TIM continued investigation of the Viešvilė burial ground 1 (A 1636, Jurbarkas district) started in 1998 and performed archaeological surveying in its vicinity (Fig. 46). 166 m^2 were investigated in total, 5 cremations and inhumations datable to the 10th – 11th century were found (Fig. XI). During the archaeological survey about 350 m E from the burial ground, next to the present water purification station an ancient settlement was discovered. In the test pits 7–9 a 70 cm thick cultural layer was established. It contained quite numerous hand-made pottery shards and several postholes of ancient buildings. According to the finds the settlement was datable to the 1st millennium A.D.

ĖGLIŠKIŲ (ANDULIŲ) KAPINYNAS

Julius KANARSKAS

Atlikti A. Kalugino žemės sklypo 64–1 archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus ketinta dar 2003 m. pavasarį, kai KPC direktoriaus įsakymu visa A. Kalugino žemė Ėgliškių kaime (Kretingos r.) buvo prijungta prie patikslintos kultūros paminklo (A 463P) (Ėgliškių (Andulių) kapinyno) teritorijos. Iki tol sklypas buvo kultūros paminklo vizualinės apsaugos zonoje.

Sklypas yra 110 m į P nuo Kretingos–Triušių kelio ir 120 m į Š nuo 1998 m. patvirtintos Ėgliškių (Andulių) kapinyno teritorijos, Šaltupio kairiojo kranto aukštumoje, 2003 m. praplėstos kapinyno teritorijos Š pakraštyje (47 pav.).

Apie 50 m į V–ŠV nuo sklypo, aukštumos kyšulyje yra ankstyvojo geležies amžiaus Ėgliškių pilkapio 4 vieta (A 1864). Pilkapį 1895 m. tyrinėjo A. Goetze, o 1975 m. ištyrė E. Grigalavičienė (*LA*, V., 1979, t. 1, p. 22–26).

Į P nuo tiriamo sklypo yra A. Kalugino žemės sklypas 64–2, už kurio prasideda 1998 m. patvirtinta Ėgliškių (Andulių) kapinyno teritorija. Kapinynas gerai žinomas archeologinėje literatūroje. 1895–1908 m. jį tyrinėjo A. Goetze, E. Froelichas, A. Bezzenbergeris, žemės savininkas M. Blyža, o pokario metais – I. Jablonskis (1972 m.), J. Kanarskas (1988 m.) ir A. Bliujienė (2002 m.). Iš viso kapinyne ištirta per 843 II–XIII a. kapų, kurių inventorius pateko į Berlyno tautotyros, Kionigsbergo „Prūsijos“, Įsručio, Klaipėdos ir Kretingos muziejus (*LAA*, 1977, t. 3, p. 21, 36; *AETL 1972 ir 1973 metais*, V., 1974, p. 82–86; *Lietuvos istorijos metraštis*, V., 1988, p. 232; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 93–96).

Bendras tiriamo sklypo plotas – 1,7357 ha. Iš jų 0,422 ha užima melioracijos kanalas, o 0,514 ha – miškas, stūksantis sklypo R pusėje. Miško PR dalyje matosi Ėgliškių pilkapių 6 ir 7 liekanos. Pilkapius 1979–1981 m. aptiko ir ištyrė I. Jablonskis, kuris juos datavo V–III a. pr. Kr. (*LIIR*, f. 1, b. 786, 815). Miške žvalgomieji archeologijos tyrimai neplanuoti, todėl nebuvo atliekami. Pilkapių vietos 2004 m. kartografuotos KPC specialistų ir yra saugotinos kaip kultūros paveldo objektai.

XI pav. Viešvilės kapinynas, degintinis kapas 19: 1, 10 – plokštinės segės, 2–8, 16, 18–19 – pasaginės segės, 9, 11 – pasaginės segės storėjančiais galais, 12–15 – žiedinės segės, 20 – vytinė antkaklė, 21 – verpimo įrankis, 22 – kalavijo makštų apkalas, 23 – šiferinis verpstukas, 24 – medinio dirbinio fragmentas. *U. Budvydo nuotr.*

Fig. XI. Viešvilė burial ground, cremation 19: 1, 10 – flat fibulas, 2–8, 16, 18–19 – penannular fibulas, 9, 11 – penannular fibulas with thickened terminals, 12–15 – ring-shaped fibulas, 20 – a plated neck-ring, 21 – a spinning tool, 22 – metal binding of a sword scabbard, 23 – a schist spindle, 24 – a wooden tool fragment.